

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Rapport bisannuel 2018-2019 'Durabilité et pauvreté'

Tweejaarlijks Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en armoede'

SDG Forum, 24/09/2019

Service de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale

- Institution interfédérale fondée par un accord de coopération relatif à la continuité de la politique en matière de pauvreté
- Pauvreté comme une violation des droits de l'homme
- Participation des personnes en situation de pauvreté et leurs associations
- En concertation avec les acteurs du secteur social, les CPAS, les organisations et services dans divers secteurs, les administrations...

www.luttepauvrete.be

www.armutsbekaempfung.be

Mission = évaluation de l'exercice effectif des droits des personnes en situation de pauvreté

Concrètement :

- fournir des informations et mener des analyses
- formuler des recommandations
- rédiger un Rapport bisannuel
- assurer structurellement le dialogue avec les associations dans lesquelles personnes en situation de pauvreté se rassemblent et d'autres acteurs de terrain

Activités:

- Organisation de la concertation, rédaction des rapports bisannuels
- Projet 'jurisprudence' (résumés des arrêts, cahier 'adresse de référence', ...)
- Rassembler et rendre publiques des informations
- Lancer, soutenir et faire le suivi de recherches
- Suivi des textes internationaux consacrés aux droits fondamentaux
- Développement des thèmes: non-recours aux droits, analyse ex ante d'impact de la réglementation sur la pauvreté, statut cohabitant, ...

Concertation 'Durabilité et pauvreté'

- choix de la Commission d'accompagnement du Service
- 11 rencontres organisées (depuis mai 2018)
- encore deux rencontres (input jeunes, recommandations, ...)
- élargissement débat: Communauté germanophone (17/09), 2ième Forum SDG (24/09)
- collaboration avec des organisations des jeunes des associations
- réunion Commission d'accompagnement (novembre)
- publication en décembre 2019

Déroulement:

- rencontre avec les associations de personnes en pauvreté pour découvrir le concept de durabilité
- les droits humains comme point de départ
- les 17 Objectifs de développement durable (ODD) comme instrument politique et cadre pour la concertation
- focus sur les inégalités, axé sur des thèmes: pollution, accès aux soins de santé, emploi, accès à la nature, consommation durable, mobilité, eau, énergie
- travail sur des pistes de recommandations

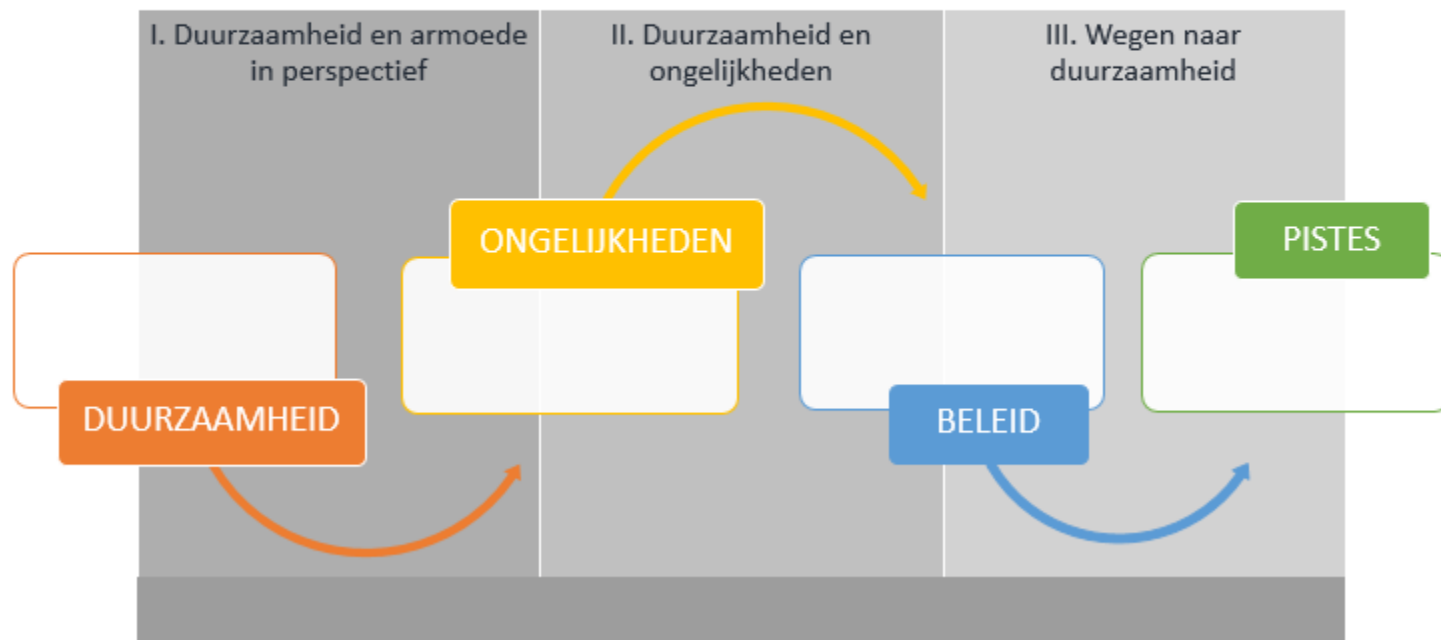

Projet de structure du Rapport bisannuel

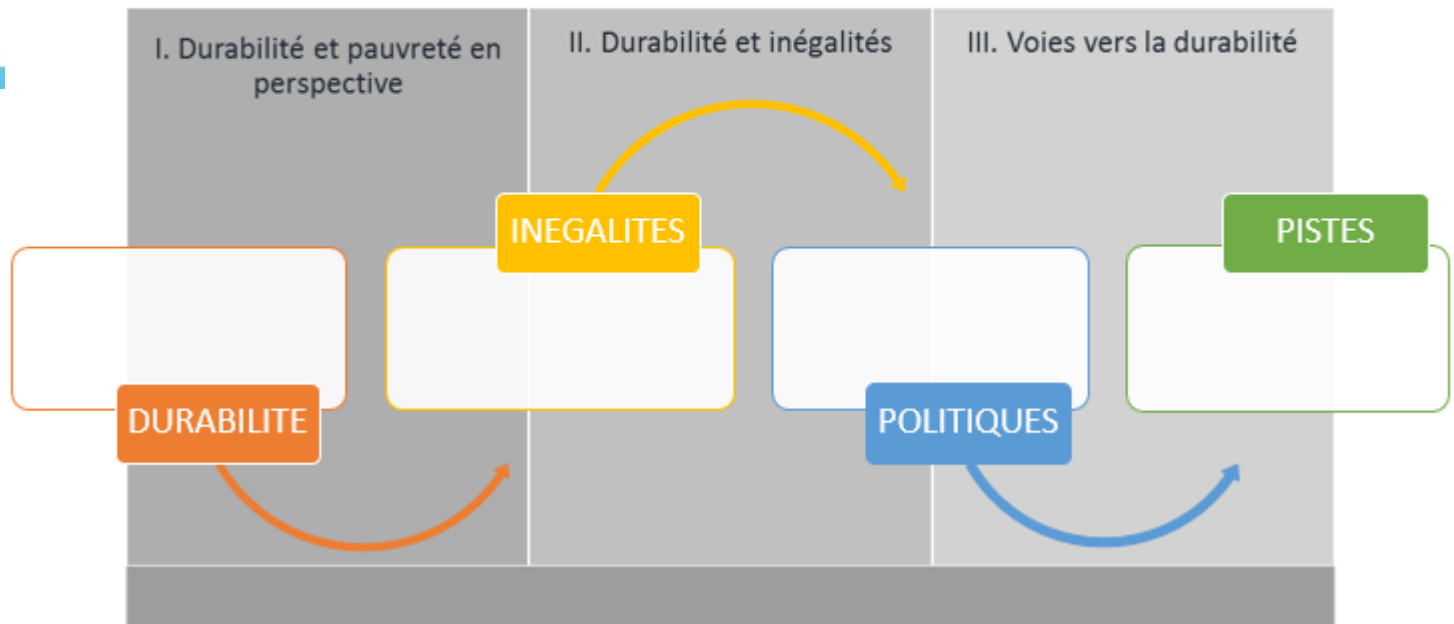
-
- Inleiding
Introduction
 - Duurzaamheid en armoede in perspectief
Durabilité et pauvreté en perspective
 - Duurzaamheid en ongelijkheden
Durabilité et inégalités
 - Wegen naar duurzaamheid
Les chemins vers la durabilité
-

Structuur

Duurzaamheid en armoede

Durabilité et pauvreté

I. Duurzaamheid & armoede in perspectief
Durabilité & pauvreté en perspective

*“La seule chose qui est durable,
c’est la misère”*

- Plusieurs significations données à la durabilité
 - La pauvreté continue à exister, il devient de plus en plus difficile de survivre
 - La pauvreté perdure dans le temps
 - Plusieurs situations sont incertaines ou instables
 - Pas de perspective pour un meilleur avenir
 - La lutte contre la pauvreté n’est pas structurelle: surtout des solutions de façade + remis à plus tard
 - Personnes en situation de pauvreté: groupe hétérogène
-

“Ne laisser personne de côté”

- Les personnes en situation de pauvreté veulent participer à la prise de décision:
 - Contribution propre
 - Réfléchir ensemble à l’avenir
 - Leitmotiv de l’Agenda 2030 et des SDG
-

II. Ongelijkheden

Inégalité

Ongelijkheden (algemeen)

- Sociale en milieuongelijkheden zijn met elkaar verweven
 - Ongelijkheid in blootstelling aan en vatbaarheid voor klimaatverandering en milieuvervuiling
 - Wonen en werken dichterbij bronnen milieuvervuiling
 - Impact op gezondheid
 - Kwaliteit binnenklimaat
 - Impact van leven in armoede op klimaat/milieu
 - Inkomen, consumptie en ecologische voetafdruk
 - Zuinig leven met een klein budget (noodzaak)
 - Minder hefboomen om duurzame keuzes te maken
 - Obstakels om actie te ondernemen
-

Ongelijkheden (algemeen)

- Beleid versterkt sociale en milieuongelijkheden
 - Levensstijl en inspanningen worden niet erkend
 - Duurzaam gedrag aanmoedigen
 - Vervuilend gedrag ontmoedigen
 - Kosten en baten van milieumaatregelen moeten eerlijk verdeeld worden
-

Ongelijkheden (thema's)

- Komen aan bod in verschillende levensdomeinen
 - Toegang tot de natuur
 - Duurzame consumptie
 - Mobiliteit
 - Energie
 - Water
 - Vervuiling
 - Toegang tot de gezondheidszorg
 - Werk
-

Toegang tot de natuur

“Mensen in armoede zouden graag gemakkelijker in de natuur geraken, zelfs al is het maar voor een daguitstap of een weekje vakantie. Daardoor zou je eens kunnen ontspannen en je problemen een beetje vergeten”

- Natuur opnieuw uitnodigen in de steden en in de (sociale) woningen : oplossingen en aandachtspunten (gentrificatie, huurprijsomkadering, ...)

Duurzame consumptie

“Veel mensen in armoede zijn geïnteresseerd in een korte keten-aanpak, maar het is voor hen niet evident: ze moeten per mail bestellen, je moet de levensmiddelen in een koelkast of diepvries kwijt kunnen, je moet erg georganiseerd kunnen leven, ...”

- Toegang tot gezonde en duurzame voeding
 - Goed eten, een uitdaging
 - Zeggenschap hebben over zijn voeding
 - Voedselhulp

Mobiliteit

“Voor arme mensen is alles verder, duurder en langzamer”

-
- Transversaal:
 - Werk
 - Natuur
 - Consumptie
 - Gezondheidszorg
 - Aanbod en prijs van openbaar vervoer

Energie

“Energie is niet enkel elektriciteit, maar ook inwendige energie. De arme mensen moeten zoveel energie steken in overleven dat ze niets meer overhouden, het vat is leeg. Energie is ook de warmte die vanuit de grond komt om daklozen in de metro te verwarmen.”

- Blijven nadenken over mogelijkheden voor financiering van maatregelen die moeten leiden tot minder verbruik van energie: derdebetalersregeling, rollend fonds, ...
- Voorbeeld Papillon (Samenlevingsopbouw + Bosch)

Water

"Voor vele mensen in armoede is het niet ontspannend maar stresserend om een bad te nemen omdat ze weten wat het kost: "ik hoor de centimen wegdruppen". Hoe kunnen ook zij genieten van de weldaden van water?"

- Hoe kan men over duurzaamheid spreken wanneer er nog steeds mensen worden afgesloten?
 - Afsluitingen + debietbegrenzers -> aankoop flessenwater of gebruik van wassalons

Vervuiling

“Het verbod op sommige wagens betekent dat een deel van de bevolking geen auto meer kan hebben. Het zijn de mensen in armoede die inleveren, terwijl de rijkere zich een minder vervuilende wagen kunnen permitteren en daarvoor zelfs premies opstrijken.”

- De vervuiler betaalt: rechtvaardig?
 - Grote vervuilers moeten betalen
 - Mensen in armoede hebben minder alternatieven
 - Disproportionele impact
- Geen reden om stil te zitten

Toegang tot de gezondheidszorg

“ Het effect van de vervuiling voor mensen in armoede des te groter is gezien de ongelijke toegang tot gezondheidszorg. Bij het minste longprobleem zal een bemiddeld persoon een dokterscontrole hebben, adviezen krijgen, een weekje in de natuur doorbrengen, enzovoort.”

- Ziek maakt arm – Arm maakt ziek
- Een stabiele, veilige en gezonde omgeving garanderen, waar iedereen kan leven in goede gezondheid

Werk

*“zonder werk is het moeilijk om een plaats te vinden
in de maatschappij”*

- Ongelijke toegang tot werk
 - Onderwijs
 - Materiële toestand (~degressiviteit uitkeringen)

3. Les chemins vers la durabilité

III. Chemins vers la durabilité

- La responsabilité de l'Etat en matière de durabilité
- To leave no one behind
- Une bonne gouvernance à long terme
- Soutien aux initiatives et acteurs du changement
- Le financement d'une politique durable
- Impliquer les personnes en situation de pauvreté et les autres stakeholders

3.1. De verantwoordelijkheid van de overheid met betrekking tot duurzaamheid

“De mensheid bevrijden van de tirannie van armoede en nood, zorgen voor en behouden van de planeet.”

De SDG's = een belangrijk politiek instrument -> België heeft zich geëngageerd om de doelstellingen te bereiken

SDG's beogen mensenrechten voor iedereen te realiseren -> België heeft juridisch bindende verdragen geratificeerd

Net zoals de mensenrechten zijn SDG's universeel en onderling afhankelijk -> richtlijn voor gecoördineerd, transversaal en coherent overheidsbeleid

De mensenrechten als basis gebruiken voor het beleid, met de bedoeling de internationale verplichtingen te eerbiedigen

3.1. La responsabilité de l'état en matière de durabilité

“Libérer l’humanité de la tyrannie de la pauvreté et du besoin, à prendre soin de la planète et à la préserver.”

Les SDG = un instrument politique important-> La Belgique s'est engagée à atteindre les objectifs

Les SDG visent à réaliser les droits fondamentaux de chacun -> La Belgique a ratifié des traités juridiquement contraignants

Tout comme les droits fondamentaux, les SDG sont universels et interdépendants -> guide pour une action politique coordonnée, transversale et cohérente

Utiliser les droits de l'homme comme base des politiques, afin de respecter les engagements internationaux

3.2. To leave no one behind

“Hoe zit het met de verplichtingen van de overheid wanneer de realisatie van de agenda’s voor de toekomst steeds verder vooruit worden geschoven? Mensen in armoede zitten erop te wachten en het blijft maar duren.”

Armoede moet overal en in al haar vormen uitgeroeid worden -> wegwerken van sociale, ecologische en economische ongelijkheden

Nood aan structurele veranderingen ifv een lange termijnvisie die de effectiviteit van ieders rechten beoogt

Ongelijke impact van maatregelen vermijden of compenseren

3.2. To leave no one behind

“Qu’est-ce qu’il en est des obligations de l’État alors que la réalisation des agendas est sans cesse reportée ? Les personnes en situation de pauvreté sont dans l’attente, et celle-ci s’éternise.”

La pauvreté doit être éradiquée partout et sous toutes ses formes -> éliminer les inégalités sociales, environnementales et économiques

Besoin de changements structurels en vue d’une vision à long terme qui mène à l’effectivité des droits de chacun

Eviter ou compenser l’impact inégal des mesures

3.3. Een goed bestuur op lange termijn

“Wanneer lokale besturen inzetten op gezonde, duurzame wijken, worden mensen in armoede weggedreven. Dit vermijden vraagt inspanningen van verschillende beleidsniveaus samen, grensoverschrijdend.”

Samenwerking tussen overheden over beleidsdomeinen en –niveaus heen: voorbij de intenties om interfederaal samen te werken

Evaluëren van beleid, ex ante (op voorhand) en ex post (na enige tijd van uitvoering)

3.3. Une bonne gouvernance à long terme

“Lorsque les pouvoirs locaux investissent dans des quartiers sains et durables, les personnes en situation de pauvreté en sont chassées. Cela demande des efforts transversaux de différents niveaux de pouvoir.”

Collaboration entre autorités et au-delà des domaines et niveaux de compétence: dépasser le stade des intentions de travailler ensemble sur le plan interfédéral

Evaluation des politiques, ex ante (à priori) et ex post (à posteriori, après exécution)

3.4. Ondersteunen van actoren/initiatieven van verandering

“Het uitroeien van armoede is een zaak van iedereen, vooral van regeringen. Maar de inzet van de armsten moet ergens erkend worden, anders zullen ze altijd achter blijven.”

Initiatieven van en voor iedereen, ook mensen in armoede?

Eigen levenswijze en keuzes worden vaak niet erkend en soms zelfs afgestraft

Duurzame alternatieven/initiatieven blijven ontoegankelijk: kostprijs, keuzevrijheid, situaties en ervaringen van mensen in armoede, bottom-up

Rol van de overheid om initiatieven te ondersteunen: actorschap toelaten en stimuleren, initiatieven duurzaam ondersteunen en continuïteit garanderen, structurele maatregelen nemen

3.4. Soutien aux initiatives et acteurs du changement

“L'éradication de la pauvreté est l'affaire de tous, principalement des gouvernements. Mais les engagements des plus pauvres doivent être reconnus quelque part, sinon ces derniers seront toujours considérés à la traîne .”

Des initiatives par et pour tous, aussi pour les personnes en situation de pauvreté?

Leurs propres choix et modes de vie ne sont souvent pas reconnus et parfois même sanctionnés

Les alternatives/initiatives durables restent inaccessibles: prix, liberté de choix, situation et expérience des personnes, bottom-up

Rôle des autorités de soutenir les initiatives: permettre et stimuler la participation, soutenir durablement les initiatives et en garantir la continuité, prendre des mesures structurelles.

3.5. Financiering van een duurzaam beleid

“Beleid is niet neutraal. Het risico op ongelijkheden is groot. Om dit tegen te gaan is herverdeling nodig, bijvoorbeeld via de fiscaliteit”

Fiscaliteit inzetten voor meer duurzaamheid en gelijkheid, bijvoorbeeld: belastingaftrek/verminderingen en belastingskrediet, progressieve belastingen eerder dan forfaitaire, vervuilerbetaler,...

Duurzaam investeren

Middelen inzamelen door het oprichten van een Klimaatbank

3.5. Le financement d'une politique durable

“La politique n'est pas neutre. Le risque d'inégalités est grand. Afin de lutter contre ce risque, une redistribution est nécessaire, par exemple à travers la fiscalité.”

Mettre la fiscalité au service de plus de durabilité et d'égalité, par exemple: déductions/exonérations fiscales et crédit d'impôt, imposition progressive plutôt que forfaitaire, pollueur-payeur,...

Investir durablement

Récolter des fonds dans une banque du climat

3.6. Betrekken van mensen in armoede en andere stakeholders

“Echte participatie van de armen veronderstelt dat ze deelnemen aan de grote maatschappelijke debatten, dat ze ervan op de hoogte worden gebracht, dat ze erover nadenken vanuit hun eigen ervaring.”

Mensen in armoede als partners: van het AVA tot 10de tweejaarlijkse Verslag

Ongelijkheden in participatie

(beleids) participatie vraagt veel tijd en continuïteit

Partnerschappen en samenwerkingen

3.6. Impliquer les personnes en situation de pauvreté et les autres stakeholders

“Une véritable participation des pauvres suppose qu’ils puissent se situer dans les grands débats de notre société, qu’ils en soient informés, qu’ils y réfléchissent à partir de leur propre expérience.”

Les personnes en situation de pauvreté comme partenaires: du GRP au 10ème Rapport bisannuel

Inégalités dans la participation

La participation (aux politiques) demande du temps et de la continuité

Partenariats et collaborations

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Merci pour votre attention!